

An abstract painting of a face, rendered in a style reminiscent of Vincent van Gogh's 'Self-Portrait with Bandaged Ear'. The face is composed of thick, expressive brushstrokes in a variety of colors including shades of blue, brown, orange, yellow, and black. The background is a light, hazy blue. The overall effect is one of intense emotion and psychological depth.

Silvestre
Vilaplana
La mirada
de l'impostor

L'ECLECTICA

bromera

Premi de Narrativa
Antoni Bru Ciutat d'Elx

Estimem les persones que ens són pròximes, però en el fons sabem que, tard o d'hora, ens decebran. Per això resulta més senzill obrir l'ànima a desconeguts que a gent que forma part de la nostra vida.

És un risc assumible que un estrany faça naufragar els nostres anhels. Tanmateix, servem una candidesa esperançada bastida sobre mil anècdotes mistificades en llibres, ficcions i fonaments de bona voluntat que ens fa creure en miracles i en la falsa intuïció que tothom és bo i que qualsevol ens podria ajudar si ens fera falta.

No sé del cert si aquest era el meu pensament inicial o eren la por i la voluntat de confessió les que em rondaven pel cap quan li vaig enviar aquell correu a Adam Ballester, un home amb qui m'havia unit una relació sentimental traumàtica trenta anys enrere. El nostre vincle derivava d'aquelles emocions que només se senten quan ets adolescent i descobreixes el món dels afectes, de quan perceps el vertigen dels inicis, de quan la vida comença a ser un ofec inexplicable gratant sobre l'ànima.

En les últimes dècades, no havia vist Adam ni n'havia sabut res. No obstant això, hi ha circumstàncies en les quals una persona solitària i en perill ha de confiar en algú perquè explique la seua història. Una crònica que esdevindrà un llegat per a la posteritat o, potser tan sols, l'esmolada eina de la venjança. En aquell moment, de matinada, intoxicada de vodka, de soledat i de feblesa, vaig escriure al vell amor de joventut.

Adam Ballester va deixar passar els dies abans d'obrir el correu. Darrerament, se li acumulaven a la safata d'entrada desenes de notificacions, portes feixugues que conduïen a feines que no tenia ganes de fer. No era el moment, semblava que mai no era

un bon moment. Estava contorbat per una mandra viscosa que el tenallava, se sentia descentrat, avorrit d'ell mateix, vianant entre il·lusions mortes. El Prozac i la teràpia eren tan sols pedaços enganxats en la línia de flotació d'un vaixell que s'enfonsava en aigües negres.

Els dies s'esmunyien erms mentre Adam s'estava assegut davant de l'ordinador, saltant de pàgina en pàgina, assistint a l'espectacle inútil de la vida dels altres, uns contes plens de soroll i de tanta fúria com només pot segregar l'anonimat covard de les xarxes socials.

Odiava la idea de tornar al psiquiatre perquè el metge desbrossara el camí de males herbes on es trobava enclaperat. Pensar que hauria de parlar d'ell mateix a un estrany, l'horroritza. No era tan sols la dificultat d'expressar els sentiments, era la vergonya pregonada de contar intimitats. Si volia dir alguna cosa, ell tenia els llibres que creava, amb uns personatges titella que es movien al ritme de la seua batuta, actants que eren capaços de mostrar les seues contradiccions internes. Potser aquest era el problema: ja no tenia res a dir. Estava buit, no hi havia vides per dibuixar. Era un íncube sense esma per posseir ningú. I els fantasmes que no trobaven eixida es regiraven contra ell.

Dilluns al matí, Adam es decidí a fer neteja del servidor postal. Recercà en el fons del pou de la desgana una espurna d'energia per engegar-se i s'assegué davant de l'ordinador amb voluntat de treball. D'entrada, tirà a la paperera la correspondència que no pensava obrir, mots llençats a l'espai sideral del no-res, missatges sense resposta vagant pel sistema. Quan es va adonar del meu correu, va vacil·lar amb la fletxa del cursor a sobre. Vaig dubtar si el meu nom encara li podia despertar algun sentiment després de tants anys. Llavors, el vaig veure buscar-me a les pàgines d'internet. Va perseguir les meues imatges fixades a través del temps, va ampliar fotografies, va llegir articles que parlaven sobre mi i va somriure. Em vaig sentir avergonyida perquè em veiera amb vells pentinats i amb roba que ja havia quedat passada de moda, i vaig notar el

pes de la nostàlgia pels temps que no han de tornar i semblen no haver estat ben aprofitats.

El dia que li vaig enviar el correu havia begut molt. La ingesta d'alcohol havia estat conscient, abundant, forçada pels esdeveniments, trista. No hi ha res de més melancòlic que beure quan ets sola a casa i a fora és de matinada i es pot sentir per les finestres com xerrica la nit. Perquè, quan tot s'esfondra, la foscor emet sorolls que van més enllà de l'agitació humana i del brogit de la ciutat. La nit alena cansada de misèria, gemega ferida i clama sense esperança com un infant abandonat. O almenys així m'ho semblava asseguda vora l'ampit de la finestra esperant la primera llum del dia, marejada de tant de vodka i estremida perquè per fi s'havia esquinçat la tela que amagava la veritat.

Vaig fer foc i, cerimoniosament, vaig abusar el quadre que creia que em salvava. Ho vaig fer sense perdre de vista les flames, com qui crema la creu davall de la qual s'ha inclinat durant anys o com qui estripa les fotografies dels amors que l'han decebut. La pintura aixecava flamerades en tons ataronjats i la imatge acolorida s'ennegria com si la tenebra n'haguera estat amagada a sota, desitjant sortir-ne.

Per això, per aquell desig de revolta, per aquell moment purificador, quan el cel començava a aclarir-se per llevant, dolç, innocent, potser desconsolat, vaig acabar el contingut del got, vaig buscar l'adreça electrònica d'Adam Ballester i vaig escriure el que seria l'últim correu de la meua vida. Breu, incoherent com jo mateixa en aquell moment.

Per a: adamballesterllibres@hotmail.com

Assumpte: Estanyó

Recordes l'estiu del 86? Aquells dies m'han costat la vida.

Les lectures alimentaven Adam. Les devorava i les creava, vertebra amb els mots els espais on respiraven les passions humanes i, ahora, es nodria del dibuix perfilat amb síl·labes d'uns personatges que eren ell i que eren les seues ànsies. Un autor no llegeix com qualsevol lector. S'endinsa en l'estructura i en la formulació de cada oració, gaudeix de la insinuació d'un adjectiu, de la concreció d'íctica d'un adverbi, de la disposició màgica –com un encanteri– dels fonemes que configuren la verbotat de cada línia llegida. Però sovint els escriptors naden en aigües insondables i tan sols veuen color en les paraules ideades pels altres. Se senten cecs i incapaços, com si hagueren mirat fixament el sol.

Adam feia mesos que bevia glops de la ficció dels altres per sobreviure perquè el seu oasi havia esdevingut eixorc. Es gronxava sobre la desgana i respirava l'èter dels dies invariables. El meu missatge aparegut a l'ordinador era la primera cosa que semblava estimular la seua imaginació entumida.

Després d'haver tafanejat una estona entre les imatges que exposaven part de la meua vida a la xarxa, Adam tornà a la safata d'entrada i clicà sobre el meu correu. Va llegir dues vegades el text i dubtà què fer amb aquell contingut tan estrany. L'abocà a la paperera i minuts més tard el recuperà. Intentà respondre'l, però no sabia què dir-me. Va començar en tres ocasions un correu de cortesia i les tres vegades el va esborrar. Finalment, es va aixecar de davant de l'ordinador i va deixar el missatge dormint de nou a la safata d'entrada.

La gent desapareix. A molts dels qui coneixem els perdem de vista a mesura que passen els anys i a la major part d'ells ni tan

sols els recordem. Vells companys de classe de primària que no van continuar estudiant i es van diluir qui sap on, veïnes que van marxar de l'edifici sense deixar la nova adreça, aquella tieta que vivia a Madrid i es va esvanir en el temps, una part de la família que només véiem en bodes en blanc i negre, algú que un dia va ser amic i es va desfer enmig dels anys i la desgana. I les morts quotidianes que no esborren figures, sinó que les arranquen com s'esgarra el paper d'una llibreta, deixant petits fragments mig ocults que engavanyen. La major part dels qui ens envolten es fonen a negre amb més o menys indiferència. L'única certesa és que sempre acabem sols. Però tot té un ordre, una mesura temporal, com una melodia harmònica que perd sons a poc a poc o que és ennuvolada per altres notes que percudeixen més fort. I no deixem de percebre la tonada si no és que algun dels instruments desafina.

El que no és habitual és que algú desaparega sobtadament d'un dia per a un altre i que ningú no sàpia on para. És llavors quan la congregació dels invisibles es fa preguntes i s'encurioseix per aquella discordança. És llavors, també, quan apareixen els policies fent preguntes i, amb ells, els voltors que viuen de les carronyes quotidianes en forma de desgràcies. I un nom, que fins fa no res era desconegut, esdevé portada dels diaris i tothom cerca en les notícies l'explicació d'un argument que els manté en suspens i la resolució del conflicte. El petit neguit de les coses inacabades, l'efecte Zeigarnik edulcorat del dia a dia, però poc més enllà perquè el contratemps sembla tan llunyà que no fa mal.

Es va fer públic que jo havia desaparegut i fragments de la meua vida van ser exposats al públic com si fora una atracció de fira, una curiositat sense ànima per observar i jutjar. Fotografies velles, relacions personals, últims moviments... El fil del temps que s'esquinça i es reconstrueix amb les petites cordes dels dies, esfilagarsades i febles.

Va ser llavors quan Adam Ballester, a repel, com una lluern perduda sobre la nit d'un cementeri, va descobrir que no hi havia

rastre de mi i es va adonar que potser, sense voler-ho, tenia una peça clau per resoldre la meua absència.

El meu vell amor d'adolescència no va dormir aquella nit. Pensava en la meua desaparició i en el correu inintel·ligible que havia rebut. Eren les cinc de la matinada quan es va aixecar del llit i va engegar l'ordinador. A fora, el vent xiuxiuejava anhels que no s'entenen. Va teclejar amb lletres majúscules la paraula *DESAPARÉIXER*, i es va deixar portar. Llavors encara no em buscava a mi, es buscava ell mateix, l'Adam d'abans, l'Adam que sabia escriure.

Joana es va perdre una nit vint-i-tants anys després del seu primer capvespre. Simplement, no va tornar. Als pares, la matinada els descobreix en una sala impersonal de la comissaria eixugant-se les llàgrimes, farcits de presagis. Esperant, tement, esperant.

El sistema, quan es posa en marxa, és una bèstia lenta que ho destrueix tot per allà on passa. La cambra de Joana es converteix en una relació d'objectes catalogats per la policia sota la vigilància d'uns pares que s'ho miren amb esguard avergonyit quan es troben restes de marihuana en una bosseta de cel·lofana i en inventariar-se dos preservatius ocults entre les calcetes de la jove.

Hi ha un moment a la vida en què els pares s'adonen que no coneixen els fills, que aquelles persones a qui han criat i amb qui comparteixen la vida tenen uns prismes inescrutables. Per als pares de la Joana, aquella circumstància és pública i humiliant perquè no poden respondre les qüestions més senzilles sobre qui era la seua filla. I hi ha un instant en què es pregunten si tot és possible, si aquella absència correspon a l'altra banda de l'espill, allà on ells no miraven mai, allà on només intuïen un reflex incert de foscor transitant els racons.

Per als pares, el principal dolor no rau a imaginar que estiga morta, ni que haja patit alguna mena de brutalitat que no volen ni plantejar-se, sinó al temor de no tornar-la a veure, perdre-la

per sempre, no saber mai més res d'ella. I són conscients que, si es descobreix que està morta, s'enfonsaran, però podran reeixir i continuar vivint. Però si no saben què se n'ha fet, seran destruïts perquè l'esperança porta aparellat el dolor inacabable del remordiment i la il·lusió frustrada, i contra aquests verins no hi ha antídot.

I on és la Joana?

Ella no ho sap. Ha agafat un tren i després un altre i després un altre i s'ha aturat quan al seu entorn s'han fos tres nits i ha descobert que la gent parla llengües estranyes i la miren com la forastera que és. I així és lliure. Estranyament lliure asseguda en el banc d'una estació mirant com personatges de vides inusitades passen al seu entorn arrossegant maletes fàrcides amb les pedres de Sísif, secundaris que cerquen ser protagonistes d'una gran obra epopeica, just el mateix al que ella acaba de renunciar.

Sobre el banc de l'estació sent que renaix, és un nou part sense dolor, però amb la mateixa grandesa. Ara ja no és ella, és una altra, algú que deixa enrere el llast de totes les preocupacions, el pes de les conviccions que l'han ofegada, la pressió d'uns estudis que només li han aportat coneixement i no saviesa, la futilesa d'una feina on vendre's per unes pulcres monedes espriuanes. Se sent lleugera perquè ja no ha de guanyar-se un afecte familiar bastit sobre xantatges emocionals. I, com un nadó, plora en un vagit allargassat que per un instant altera la indiferència dels viatgers.

Joana pensa que tothom hauria de fugir una vegada a la vida. Descobrir-se de nou i saber si les misèries personals estan arrelades o si encara és possible ser un plançó que beu saba nova. Del vell món tan sols hi ha una cosa que Joana vol conservar, una cadeneta d'or que sempre porta al coll amb les lletres daurades confegint el seu nom. Unes grafies una mica deformades perquè la a final de *Joana* sembla una o, una joia que s'estima molt perquè li la van regalar els seus pares fa molts anys, quan va començar l'institut, quan era feliç.

Cau la nit a l'estació de Düsseldorf, perquè Joana ara ja sap on és. Ho ha vist en un cartell de vores rovellades. Confortada, mira com es dissolen les multituds dins dels darrers trens del dia, cucs articulats plens de gent extenuada. És el moment dels altres. Per les portes de l'estació entren vacil·lants aquells per als quals els bancs vora les vies no són punts de partida o caselles momentànies d'un escaquer, sinó llits improvisats per protegir-se del fred de la nit. Rodamons d'idil·lis xorcs, captaires fora de sexe.

Mentrestant, Joana decideix que es deixarà portar, surarà sobre el món, es gronxarà en el curs del riu que la vulga arrossegar, clourà els ulls i farà passes endavant sense mirar si hi ha el buit als seus peus. Tanmateix, té por i el cansament guixa amb la foscor del dubte el que creia fermament hores abans.

—Estàs al meu lloc —li escup una veu confusa que arriba embolcallada de l'aroma agra de l'alcohol barat. Però Joana no l'ha entesa.

És una dona major que vesteix roba amb tots els tons de la brutícia i que sosté tres bosses grosses que provoquen que camine inclinada.

—Em dic Joana.

La dona la mira un instant, com avaluant si aquella jove mereix resposta o tan sols ira per haver gosat ocupar un lloc que no li correspon. Després, seu al costat.

—Què fas aquí, Joana? —li ho pregunta en anglés i la veu perd l'aspror anterior, potser perquè aquesta llengua és realment la seua.

—He fugit.

La dona assenteix com si amb aquelles paraules tot quedara explicat. Trau una ampolla d'una de les bosses, fa un glop llarg i li la passa. Ella beu. És un licor vermell amb sabor herbaci, intens i amb molt d'alcohol.

—*Killepitsch. Es ist gut!* —diu la dona i somriu, però hi ha quatre dents que no brillen rere els llavis.

El temps té una suavitat distinta quan no hi ha un objectiu. Ara l'estació és un paisatge que es pot contemplar sense pressa, un

panorama difuminat en el no-res, potser com una posta de sol de finals de tardor o com l'apatia buida d'un quadre de Hopper.

–Per què? –pregunta la captaire després de fer un nou glop de la botella.

–M'ofegava –confessa Joana–. Estava morta.

La vella assenteix repetidament com si estiguera escoltant una melodia i mantinguera el ritme amb el cap.

–Si creus que el millor moment del dia és quan s'acaba, si mires el rellotge i et dius amb enuig que encara és d'hora, estàs malbaratant el teu temps i la vida no mereix el nom de vida.

Joana mira la dona. No esperava aquella reflexió filosòfica d'una captaire alcoholitzada.

–Qui és vosté?

–Una vella borratxa que la gent evita mirar –diu–. Vaig fugir del món que m'empentava a ser d'una determinada manera. Ara sobrevisc d'almoines i robant el que puc. Però tot cansa.

–Ho lamente.

–Tu has fet el mateix que jo vaig fer fa molts anys. Cal que decidisques si tens una altra opció o si paga la pena la renúncia. En el meu cas...

Deixa la frase en l'aire i Joana l'acaba de diverses maneres «...ha estat un desastre», «...ha estat meravellós», «...n'estic penedida», «...n'estic feliç».

–No sé què fer –diu Joana, i per primera vegada té ganes de plorar. Li ha vingut al pensament la seua habitació, la tebiesa del seu llit, l'afecte dels pares, el seu bany, tantes petites coses confortables que en aquell moment anhela.

–Podem compartir el banc –diu la dona–. Quan demà despertes, segur que prens la decisió correcta. Vine.

Joana posa el cap sobre la cuixa de la dona. Se sent còmoda protegida per aquella vella que li fa de mare. Clou els ulls i es deixa anar. Sobre el pit, amb la jaqueta oberta, destaca el collar d'or amb les lletres «Joana», i una a final que sembla una o.

Quan es desperta, està sola. Per un moment li fa por que li hagen robat la motxilla, però tot és al seu lloc. És tard i els viatgers més matiners comencen a entrar a l'estació compartint badalls i males cares. Molts dels captaires han abandonat els bancs, com si el seu torn haguera conclòs i fora hora de llançar-se de nou als carrers a pidolar per sobreviure un dia més.

Joana s'aixeca i es desentumeix. Se sent descansada. Li ha fet molt de bé trobar-se aquella dona. Li hauria agradat poder-li dir què ha decidit. Es posa en moviment.

El tercer tren del dia es deté d'urgència. Hi ha hagut un terrible accident a l'eixida de Düsseldorf. Algú ha travessat la via quan passava el mercaderies que anava a Krefeld. La locomotora ha envestit una persona. De la víctima, no en queda res. El tren ha triturat, vagó a vagó, la feble carnassa humana fins a esdevenir un no res vermell que mai no podrà ser reconegut.

La policia busca durant hores alguna pista per identificar la víctima. En l'extrem d'un dels travessers de fusta, mig cobert per les pedres del balast, una agent descobreix un petit objecte brillant. És un collar daurat brut de sang amb unes lletres. L'agent el recull i l'introdueix en una petita bossa transparent. Probablement és l'únic que permeta saber qui era el cadàver.

Quatre setmanes més tard, el collar està en unes altres mans. Ha tornat a l'origen, però el que va ser alegria ara és devastació. Els pares reconeixen les lletres del seu regal, el nom de Joana amb aquella a final que sembla una o. Ja no és una joia, ara és una acta de defunció.

Els pares saben que hauran de viure totes les vides que la filla no ha pogut i, durant els anys que els queden, la imaginaran treballant, casada, amb el primer fill. Serà un fantasma en els sopars de Nadal, un reflex somrient en vacances, inalterable al temps, sempre bella i somrient com està en les fotografies, però sempre inabastable i etèria, convertida en una deu de preguntes i de dolor.

A Düsseldorf hi ha una dona asseguda en un seient de l'estació. Se sent sola i preocupada. Fa dies que troba a faltar la companya de banc i li agradaria poder enraonar una estona amb ella. És curiós com l'univers personal es pobla ràpidament de nous personatges i com, de seguida, els trobem a faltar. Vol veure-la perquè els diners se li acaben i està trista. Pensava empenyorar el collar que li van regalar els pares, però l'ha perdut no sap on. En el fons pensa que potser és millor així perquè aquell collar era l'últim lligam amb el seu món d'abans, l'únic passaport afectiu que la podia fer tornar. I ara sap que el retorn és impossible.

Adam va posar el punt final a la narració, la va rellegir, hi canvià unes quantes paraules i l'arxivà. Més endavant li tocava llegir-la de nou, refer-la i veure si aquell conjunt de mots tenia algun valor, si era coherent, si se li escapava algun fil de la narració. Si no era prou bo, el text acabaria al cementiri virtual on darrerament descansaven tots els seus escrits. Era conscient que hauria de millorar algunes coses; tanmateix, tenia bones sensacions sobre el text. No sabia si aquell conte acabaria així, si seria la llavor d'una nova novel·la o si formaria part del munt de documents que mai no publicaria. Però almenys era el millor que havia escrit durant mesos. La meua desaparició l'havia desvetlat.

El meu record feu que Adam tornara al missatge que li havia enviat, el rellegí una vegada més, com si les paraules pogueren tenir un sentit diferent del que ell hi havia trobat fins aleshores. «Recordes l'estiu del 86?». Després agafà el telèfon i sospirà. És clar que recordava aquell estiu, per això havia de trucar a la policia.